

загалом. Орієнтуючись на лексичну норму, яку фіксують тлумачні словники, працівники поліції покращують своє мовлення. А наведенні приклади типових лексичних помилок допоможуть кожному уникнути їх у професійно-мовленнєвій практиці.

Список використаних джерел

1. Бабич Н. Практична стилістика і культура української мови: навчальний посібник. Львів : Світ, 2003. 432 с.
2. Волощак М. Неправильно-правильно: довідник з українського слововживання за матеріалами засобів масової інформації. Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2000. 128 с.
3. Голіченко Л. Формування лексичної українськомовної компетентності майбутніх юристів служби безпеки України в процесі освітньої діяльності. Матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з проблем розвитку та функціонування державної мови (Київ, 28 листоп. 2019 р.).
4. Мазніченко О. Специфіка інтерференції при українсько-російському та арабсько-французькому білінгвізмах. Сходознавство. 2010. № 52 . С. 36–45.
5. Мацько Л., Кравець Л. Культура української фахової мови: навчальний посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2007. С. 6–7.

Мошківська Катерина Вікторівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Стратулат Наталія
Вікторівна**, професор кафедри правової
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Правоохоронна діяльність, спрямована на забезпечення прав і свобод громадян та боротьбу зі злочинністю, відіграє важливу роль в усіх сферах життя українського суспільства. Щоденно працівники правоохоронних органів контактують з великою кількістю людей, які належать до різних соціальних верств, мають різний рівень освіти, різняться за політичними поглядами, релігійними переконаннями, віковими особливостями тощо.

Тому для працівників поліції надзвичайно важливим є вміння правильно, ясно й чітко висловлювати свою думку. Це, безумовно, впливає на характер вирішення багатьох соціально-правових питань, створює сприятливі умови для налагодження необхідних зв'язків з різними категоріями населення, дозволяє послідовно й ефективно розв'язувати складні професійні завдання психологічного та міжособистісного характеру.

Питання мовленнєвої та комунікативної підготовки майбутніх працівників поліції присвячено праці багатьох вчених.

Зокрема, психолого-педагогічні аспекти професійної підготовки працівників правоохоронних органів вивчали В. Галузинський, Г. Яворська та ін. Як ключовий складник професійної діяльності працівника поліції культуру мовлення досліджували В. Клименко, Г. Проценко, О. Юрчук та ін. Особливості мовлення у площині фахового напряму висвітлювали Н. Артикуца, Копиленко, Л. Корж, С. Кравченко, В. Мозговий, Ю. Прадід та ін.

Проте окреслене питання лишається на сьогодні, оскільки існують певні розбіжності між існуючим рівнем мовленнєвої культури працівників правоохоронних органів та державними вимогами до неї, а також між вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця до культури професійного мовлення і рівнем готовності до її формування. Тому дуже важливим є формування культури мовлення та комунікативних вмінь працівника поліції як пріоритетного складника загальної та фахової культури.

Професійна мовленнєва культура базується на двох складниках – професійній та мовленнєвій культурах. Л.Мацько визначає мовленнєву культуру як «уміння володіти мовою» [3, с. 7]. Також існують інші погляди щодо мовленнєвої культури: це загальноприйнятий мовний етикет [5, с. 12]; а також – культура мислення та культура суспільних і духовних стосунків людини [2, с. 38].

У свою чергу, професійна культура – ступінь досконалості професійного розвитку людини [1, с. 202].

Із огляду на зазначене професійну мовленнєву культуру можна розглядати як важливий елемент загальної культури працівника правоохоронних органів.

На формування професійної мовленнєвої культури впливають такі чинники:

- рівень грамотності;
- фахові знання, уміння, навички;
- національне самоусвідомлення та самоідентифікація;

- рівень володіння мовленнєвим етикетом;
- вміння налагоджувати мовленнєву комунікацію при різних обставинах;
- загальна освіченість.

Робота з формування професійної мовленнєвої культури працівників правоохоронних органів є важливим етапом їх професійного удосконалення. Вона передбачає роботу над розвитком умінь розпізнавати необхідну інформацію під час проведення різноманітних слідчих дій, вести телефонні розмови, підтримувати діалог, коректно реагувати на висловлювання співробітників, толерантно поводитися у типових ситуаціях, продукувати професійну кореспонденцію, грамотно оформлювати тексти фахового спрямування тощо.

Тому процес формування професійної мовленнєвої культури, у свою чергу, повинен складатися з таких елементів:

- засвоєння професійної лексики і термінології;
- формування навичок роботи із фаховими словниками, довідниками;
- формування вмінь аудіювання, відтворювання і створення фахових текстів різних видів і стилів;
- моделювання мовленнєвих ситуацій, які можуть виникати у майбутній професійній діяльності;
- формування навичок самоаналізу професійного мовлення.

Крім того, варто сказати, що сформована професійна мовленнєва культура не може залишитися «нерухомою». Кожен, хто став працівником правоохоронних органів, повинен постійно стежити за своїм мовленням, аналізувати його, контролювати слововживання, самостійно удосконалювати культуру мовлення, читаючи фахову літературу, звертатися до лексикографічних джерел тощо. Доцільним є також регулярне проведення тренінгів, навчальних занять, створення спецкурсів на робочих місцях для покращення рівня мовленнєвої культури працівників правоохоронних органів.

Отже, володіння державною мовою, уміння її грамотно й правильно використовувати в мовленні (чітко формулюючи думку), добирати ті форми й засоби мовлення, які є доцільними відповідно до мети і змісту спілкування, є показником професійної та загальної культури. А щоденна робота над покращенням мовного, мовленнєвого й комунікативного рівня поліцейського є важливим складником формування думки громадян щодо Національної поліції України.

Список використаних джерел:

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія. К., 1999, 2005.
2. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Н.Д.Бабич. Чернівці: Книги – XXI, 2006. 496 с
3. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
4. Михайлюк В. О. Моделювання як важливий засіб формування культури ділового мовлення. Дивослово. 1999. № 7. С. 28-31.
5. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 592 с.

Ополонська Ірина Русланівна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
Національної академії внутрішніх справ
*Науковий керівник: Стратулат Наталія
Вікторівна,* професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

СЕМАНТИКО-ТЕКСТУАЛЬНА ЕКСПЕРТИЗА УСНОГО ТА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК НАПРЯМ ЮРИДИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

На сьогодні все частіше при розслідуванні окремих видів кримінальних правопорушень зустрічаються випадки, коли у провадженні є відповідні труднощі щодо роз'яснення змісту документів. У досудовому розслідуванні семантико-текстуальні експертизи мають особливе значення, та призначаються тоді, коли необхідно встановити, чи є в об'єктивному змісті висловлювань особи заклики, погрози, пропозиції надання будь-чого тощо.

Протягом останніх років проблематика цієї теми набула неабиякої актуальності. Проводиться низка досліджень щодо використання лінгвістичних знань у юриспруденції (наукові доробки Н. В. Артикуци, К. І. Брилева, С. М. Вула, Х. М. Гайдис, О. І. Галяшиної, М. Д. Голева, Т. В. Ю. Ф. Прадіда, С.О. Шестакової та ін.) Зокрема, в Україні напрям юридичної лінгвістики популяризувався завдяки працям Ю.Ф. Прадіда, однією з яких є «У царині лінгвістики і права». Автор вказує на актуальність такої галузі знань та зосереджує увагу на необхідності всебічного дослідження мови юридичної теорії й практики: законотворчості, ораторської майстерності, правил оформлення юридичної документації на всіх рівнях справочинства [1].